E 9/2024 vp
Ilmastoasiantuntija Hanna Aho
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
YmV 2.4.2024

Asia: **Valtioneuvoston selvitys eduskunnalle komission tiedonannosta "Kohti kunnianhimoista teollista hiilenhallintaa EU:ssa"**

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa seuraavaa:

Komission ehdotus teolliseksi hiilenhallinnaksi edellyttää mittavia investointeja uuteen infrastruktuuriin ja runsaasti energiaa kuluttavaan teknologiaan. Asian edistämisessä tulee tarkasti arvioida todellisia ilmastovaikutuksia, vaikutuksia luonnolle sekä kustannustehokkuutta, kulujen jakautumisen oikeudenmukaisuutta ja turvallisuutta.

Liitto yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, jonka mukaan “tulevassa sääntelyssä tulee erottaa biogeeninen ja fossiilinen hiilidioksidi.” Tämän vuoksi korostamme, että hiilen poistoja ei tule sekoittaa osaksi päästökauppaa, sillä seurauksena poistojen tuottaminen mahdollistaisi fossiilisten päästöjen jatkamisen, mikä ei ole tarkoituksenmukaista. Kaikkien fossiilisten polttoaineiden ja turpeen käytöstä tulee luopua sekä energiantuotannossa että prosessiteollisuudessa. Keskustelu hiilenhallinnasta ei saa kääntää huomiota pois todellisista päästövähennyksistä, fossiilisten polttoaineiden alasajosta tai kestämättömistä kulutustottumuksista.

Monet tekniset ratkaisut ovat hyvin kalliita ja toistaiseksi käytössä vain pienessä mittakaavassa, minkä vuoksi niihin ei tulisi nojata liiaksi 2040-tavoitteen saavutuskeinona. Kuten Suomen ilmastopaneeli on todennut, hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin arvioidut kustannukset vuonna 2030 ylittävät selvästi maankäyttösektorin edullisimpien toimien päästövähennyskustannukset (kuten entisten turpeenottoalueiden vettäminen). Jo tunnistetut ilmastotoimet ovat siis tänään selvästi edullisempia kuin teknologisten nielujen tuottaminen tulevaisuudessa. Sekä BECCS (bioenergian tuotannon hiilidioksidin talteenotto ja varastointi) että DACCS (suoraan ilmasta talteenotto) ovat uutta teknologiaa, jotka ovat kalliita ja vaativat paljon energiaa. Näinollen jo käytössä oleville kustannustehokkaille ratkaisuille tulee antaa etusija.

Komissio arvioi, että vuoteen 2040 mennessä EU:ssa tulisi talteenottaa 280 miljoonaa hiilidioksiditonnia, josta noin 40 prosenttia eli yli 110 miljoona hiilidioksiditonnia otettaisiin talteen bioperäisistä lähteistä tai suoraan ilmakehästä. Vuoteen 2050 mennessä komission mukaan EU:ssa tulisi talteenottaa noin 450 miljoonaa hiilidioksiditonnia. Tiedonannossa on siis varsin suuret odotukset fossiiliperäisten päätöjen talteenotolle, mitä ei voi pitää hyväksyttävänä.

Oikeudenmukaisuuden näkökulmasta veronmaksajien rahoja ei tule ohjata toimiin, jotka ylläpitävät fossiilisten polttoaineiden käyttöä millään muotoa. Ojauskeinoja suunniteltaessa tulee myös muistaa, että tällä hetkellä metsä- ja energiateollisuus vapauttavat luonnon hiilivarastoja biomassaa polttaessaan ilman hintalappua, vaikka hiilidioksidin vapauttaminen aiheuttaa ilmastohaittaa. Tämä on epäsuoratuki, joten olisi vain oikeudenmukaista, että ohjauskeinovalikoimaan kuuluisi hintalapun asettaminen biogeenisen hiilidioksidin vapauttamiselle ilmakehään. Myös talouspolitiikan arviointineuvosto on todennut, että "julkisen talouden näkökulmasta olisi toivottavaa, että nämä kannustimet perustuisivat ainakin osittain siihen, että maanomistajat tai metsäteollisuus joutuvat maksamaan aiheuttamastaan hiilinielujen supistumisesta".

EU:n ilmastopaneelin mukaan vuodelle 2040 teknisten nielujen osuus voisi riskit huomioiden olla 46-214 Mt CO2 (BECCS 46-207 Mt CO2 ja DACCS 0-7 Mt CO2). Näin olleen komission tavoite vuodelle 2040 on optimistinen eikä välttämättä mahdollinen toteuttaa.

Euroopan ympäristöakatemiat on varoittanut, että on epävarmaa, saavutetaanko BECCS:n avulla hiilidioksidin lisäpoistoja ja tapahtuuko se Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden kannalta riittävän nopeasti. Huoli liittyy puun polton vaikutukseen luonnon hiilivarastoihin. Kuten Suomen ilmastopaneelikin on muistuttanut, puun poltto ei ole hiilineutraalia, vaan sillä on negatiivinen vaikutus metsien nettonieluun. Kun otetaan huomioon BECCSin edellyttämä energiantarve, teknologian käyttöönotto saattaa luoda lisäpaineen metsien akkuisiin ja ylläpitää tai jopa lisätä hakkuita.

EU:n ilmastopaneeli korostaa kilpailua luonnon nielujen ja BECCSin (bioenergian hiilidioksidin talteenotto ja varastointi) välillä. Myös komissio tunnistaa epävarmuudet liittyen kilpailuun biomassan saatavuudesta ja mahdollisesta negatiivisesta vaikutuksesta LULUCF-sektoriin. Tutkijat ovat myös varoittaneet, että tulevaisuuden suuren mittakaavan biogeenisen hiilenpoiston teknologioiden avulla pyritään välttämään välttämättömiä päästövähennyksiä nyt, mikä lukitsisi meidät yli 1,5 asteen kuumenemiseen ja lisäisi luontokatoa. Käytännön esimerkit tavoista, joilla Drax ja Stockholm Exergi ehdottavat päästölaskentaa tehtävän BECCSin yhteydessä vahvistavat puutteet todellisissa ilmastohyödyissä eli että ilmakehän hiilidioksidipitoisuus olisi pienempi projektin kanssa kuin ilman sitä. Nämä tulee muistaa ilmastotavoitteiden täyttämisessä.

Lisätietoja

Hanna Aho, ilmastoasiantuntija, hanna.aho@sll.fi, p. 040 628 9495